

**ALMINNELIGE SKJØNNSFORUTSETNINGER VED EIENDOMSINNGREP
ETTER § 50, JFR. § 49, I VEGLOVEN, LOV AV 21. JUNI 1963.**

1. SKJØNNSFORUTSETNINGENE

A. Skjønnsforutsetningene angir det faktiske grunnlaget som skjønnsretten skal bygge på ved fastsetting av erstatninger:

- omfanget av eiendomsinngrepet,
- saksøkerens framgangsmåte ved beregning og utbetaling av erstatning,
- hvilke tiltak saksøkeren påtar seg,
- hvilke forhold som skal holdes utenfor skjønnen

Sammen med skjønnsforutsetningene blir det framlagt kart, arealoppgaver og lignende materiale. Ut over det som er fastsatt i skjønnsforutsetningene og det øvrige framlagte materialet som er nevnt foran, påtar saksøkeren seg ikke arbeid eller andre plikter.

B. Skjønnsforutsetningene består av en allmenn del og en spesiell del. De spesielle forutsetningene inneholder særlige regler for det enkelte takstnummeret. Så langt de spesielle forutsetningene er i strid med de alminnelige, eller med det generelle kartmaterialet som er framlagt, går de spesielle forutsetningene foran.

C. Saksøkeren forbeholder seg retten til å endre eller supplere det foran nevnte materialet inntil skjønnen blir tatt opp til avhjemling.

2. OMFANGET AV EIENDOMSINNGREPET

A. Foruten grunn omfatter eiendomsinngrepet enhver rett som er nødvendig for bygging, utbedring, vedlikehold og drift av de offentlige veganlegg som inngår i ekspropriasjonstiltaket.

B. Grunn til offentlige veger blir ekspropriert til eiendom i samsvar med det som er angitt i skjønnsforutsetningene, og vist for skjønnsretten ved utstikning i marka, kart og vegprofiler. Foruten vegbredden (kjørebane, skulder og eventuelt midtdeler), omfatter vegens eiendomsområde grunn til grøfter, fyllinger skjæringer og andre tiltak som er nødvendige av omsyn til ekspropriasjonstiltaket.

C. Grunn blir ekspropriert ut til ca. 1 meter fra fyllingsfot/skjæringstopp, likevel slik at grensen for vegområdet ikke skal trekkes nærmere vegkant enn ca. 3 meter. Alle mål gjelder horisontale avstander.

D. Utenfor vegområdet omfatter ekspropriasjonen rett til midlertidig og permanente eiendomsinngrep i samsvar med det som framgår av spesielle skjønnsforutsetninger, eventuelt med henvisning til kart, profiler og særskilte oppgaver. Ekspropriasjonen vil dessuten - som beskrevet i nevnte materiale - kunne gjelde

- rett til å flytte eksisterende ledningsnett og anlegge nye ledninger,

- rett til å etablere, legge om og holde vedlike private vegger,
- erverv av private bruksretter til fordel for andre enn saksøkeren.

E. Eiendomsinngrepet omfatter også matjord innenfor ekspropriasjonsområdet.

3. ERSTATNINGSFORHOLD MED TILHØRENDE BESTEMMELSER

3.1 Fastsetting av grunnerstatning

- A. Saksøkeren legger fram foreløpige oppgaver over det areal som skal erverves for hvert takstnummer, jfr. forutsetningenes pkt. 2 B og C. Endelig oppmåling skjer først når anlegget er avsluttet.
- B. Saksøkeren ber om at skjønnsretten fastsetter grunnerstatning pr. arealenhet (dekar/m²) for hvert takstnummer, spesifisert etter markslag/bonitet/arealkategori, alt så langt det er nødvendig for erstatningsoppgjøret. Dersom grenser for markslag m.v. er usikre, ber saksøkeren om at grunnerstatningene blir spesifisert med henvisning til plankartets profilnummer eller på annen entydig måte.

3.2 Trær og annen vegetasjon

Grunn blir ekspropriet med påstående trær og annen vegetasjon dersom annet ikke er bestemt gjennom spesielle skjønnsforutsetninger.

3.3 Gjerde

- A. Gjerde vil bli satt opp og holdt vedlike av vegsjefen i følgende tilfelle:
 - a) der gjerde er nødvendig av omsyn til vegen eller ferdselen på vegen, jfr. veglovens § 44, 2. ledd
 - b) der gjerde er nødvendig for å verne omgivelsene mot spesielle farer som vegen representerer.

Opplysninger om hvor slikt gjerde er aktuelt, går fram av de spesielle skjønnsforutsetninger, eventuelt også av vegplanen.

- B. Dersom saksøkte forøvrig krever erstatning for gjerde, og vegvesenet kommer til at kravet ikke kan imøtekommes, avgjør skjønnsretten om erstatningsplikt foreligger.

Når den eksakte gjerdelengden ikke kan oppgis under skjønnet, ber saksøker om at eventuell erstatning blir fastsatt pr. løpemeter. Saksøker ber også om at det i skjønnsgrunnene blir opplyst om hvilken gjerdetype som er lagt til grunn.

Gjerdet skal plasseres etter anvisning fra vegvesenet.

Vegvesenet fraskriver seg ansvar for framtidig vedlikehold av gjerdet.

- C. I den utstrekning veganlegget gjør det nødvendig å fjerne eksisterende gjerde, forutsettes det at saksøkte besørger dette. Frist for å fjerne gjerdet er gitt i de spesielle

skjønnsforutsetninger. Dersom gjerdet ikke er fjernet innen fristen, vil gjerdet bli fjernet av vegvesenet.

3.4 Midlertidig inngrep

Midlertidig inngrep utenfor ekspropriasjonsområdet blir angitt i spesielle skjønnsforutsetninger, jfr. forutsetningenes pkt. 2 D. Skjønnsretten fastsetter erstatning for disse inngrepene i samsvar med de påvisninger som blir angitt.

3.5 Anleggsarbeidet

Erstatning for skade og ulempe som følge av anleggsdriften skal holdes utenfor skjønnet med mindre annet er bestemt i de spesielle skjønnsforutsetningene.

3.6 Andre erstatningsforhold

De erstatninger som skjønnsretten fastsetter, skal dekke alle erstatningsbetingende skader og ulemper i forbindelse med ekspropriasjonstiltaket, bortsett fra de forhold som i skjønnsforutsetningene eller ved skjønnsrettens avgjørelse uttrykkelig er holdt utenfor skjønnet. Således omfatter erstatningene også eventuell skade eller ulempe i forbindelse med forutgående stiknings- og målearbeider, grunnundersøkelser o.l.

4. OPPGJØR OG ERSTATNING FOR AVSAVNSTAP

Erstatningsoppgjør skjer i samsvar med skjønnslovens §§ 53-57, eventuelt direkte med saksøkte.

Tap som følge av at utbetaling av erstatning skjer etter at tiltredelse har funnet sted, fastsettes av skjønnsretten etter bestemmelsene i § 10, tredje punktum i lov av 6. april 1984 nr. 17 om erstatning ved ekspropriasjon av fast eiendom. Dette gjelder både ved forhåndstiltrede og når fullt oppgjør ikke kan skje før vegen er bygd og endelig oppmåling foretatt.

5. ANDRE BESTEMMELSER

5.1 Avkjørsler

- A. Avkjørsler blir angitt i planer og spesielle skjønnsforutsetninger. Endret bruk av eksisterende eller nye avkjørsler er betinget av særskilt tillatelse.
- B. Avkjørsler blir anlagt av vegsjefen. Når vegsjefen påtar seg arbeid med tilknytningsveg eller liknende, vil dette følge av kart og/eller spesielle skjønnsforutsetninger.

5.2 Ledninger, grøfter m.v.

- A. Med mindre annet følger av særlige vilkår, sørger saksøkeren for nødvendig omlegging av eksisterende lovlig ledningsnett, - herunder elektriske ledninger, vann- og kloakkledninger, drensledninger og grøfter med eventuelle kummer m.v. Saksøkeren sørger for at eksisterende lovlige vannledninger, elektriske kabler m.v. blir lagt i varerør ved kryssing av vegen, dersom annet ikke blir bestemt i spesielle skjønnsforutsetninger.

- B. Framtidig reparasjon og vedlikehold av ledningsnett som faller inn under pkt. A, er saksøkeren uvedkommende.
- C. Reparasjon og vedlikehold av ledningsnettet innenfor vegområdet kan bare utføres etter tillatelse fra vegvesenet.

5.3 Bortledning av vann

- A. De kulverter og stikkrenner gjennom vegen som skal anlegges/opprettholdes for nødvendig gjennomløp/bortledning av vann fra vegområdet, framgår av kart, profiler m.v. eventuelt supplert med beskrivelse i spesielle skjønnsforutsetninger.
- B. Når saksøkeren antar at ekspropriasjonstiltaket vil føre til skadelig endring av vannstand og vannføring utenfor ekspropriasjonsområdet, blir dette beskrevet i kart og/eller spesielle skjønnsforutsetninger. Ut over det som er beskrevet i skjønnsforutsetningene, påtar saksøkeren seg ikke arbeid med bortledning av vann eller vedlikehold av grøfter og ledningsnett utenfor ekspropriasjonsområdet.

5.4 Nedlegging av offentlig veg

Dersom det i forbindelse med nedlegging av offentlig veg er forutsatt at veggrunn skal føres tilbake til saksøkte, fastsetter skjønnsretten vederlag for dette i samsvar med veglovens § 8, tredje ledd.

5.5 Frisiktsoner

Frisiktsoner er vist på planer og kart. Innenfor disse er det ikke høve til å ha sikthindrende beplantninger, gjerder bygninger m.v. jfr. spesielle skjønnsforutsetninger.

TILLEGG

Andre bestemmelser som kan være aktuelle. (Vurderes fra sak til sak.)

TØMMER OG ANNET DRIVVERDIG VIRKE

- A. Saksøkeren sørger for og bærer utgiftene med bestands- registrering. Dersom saksøkte etter henvendelse fra saksøkeren, ikke har gitt samtykke til oppgjør i henhold til offentlig tømmermåling, vil saksøkeren sørge for og bære utgiftene med kubering av påstående salgbar virke. Dette gjelder også for grunn utenfor vegområdet som blir klausulert til motfyllinger, avlastningsområder, siktsoner o.l. Skjønnsretten fastsetter i disse tilfellene tømmererstatningen.

- B. Ved eventuelt oppgjør i henhold til offentlig tømmermåling, jfr. samtykke fra saksøkte, vil tømmeret bli målt etter gjeldende regler for tømmermåling. Saksøkeren ber om at skjønnen, så langt det er nødvendig av hensyn til tømmeroppjøret, fastsetter de driftskostnader pr. m³, inkludert måle- og avvirkningsavgift, som kan trekkes fra tømmerets bruttoverdi ved erstatningsoppjøret for hvert takstnummer.
- C. Når saksøkte har meddelt at han selv ønsker å drive ut og eventuelt beholde virket, vil frist for avvirkning bli angitt i spesielle skjønnsforutsetninger. Dersom avvirkning ikke er foretatt innen denne fristen, vil saksøkeren avvirke tømmeret på saksøktes bekostning.

VEDLIKEHOLD AV PRIVATE VEGER

- A. Saksøkerens vedlikeholdsansvar for private veger er avgrenset til det bygningstekniske vedlikeholdet av bruer og underganger som blir bygd for kryssing av offentlig veg i forbindelse med ekspropriasjonstiltaket.
- B. Øvrig vedlikeholdsvirksomhet, herunder snøbrøyting, på bruer over offentlig veg skal utføres i samsvar med de pålegg og anvisninger som til enhver tid blir gitt av vegmyndighetene.

BYGNINGER OG ANDRE FASTE INNRETNINGER

- A. Dersom annet ikke er bestemt i spesielle skjønnsforutsetninger, skal bygninger og andre faste innretninger innenfor ekspropriasjonsområdet erverves. Det samme gjelder bygninger m.v. utenfor ekspropriasjonsområdet dersom disse må fjernes av hensyn til ekspropriasjonstiltaket. Hvilke bygninger og innretninger dette gjelder, framgår av spesielle skjønnsforutsetninger.
- B. Frist for fraflytting av bygninger som blir ekspropriert etter pkt. A, er fastsatt i spesielle skjønnsforutsetninger.

STABILISERINGSTILTAK. MOTFYLLINGER OG AVLASTNINGSOMRÅDER

- A. Ekspropriasjonen omfatter rett til å sette i verk nødvendige stabiliseringstiltak utenfor vegområdet i form av oppfylling (motfyllinger) og nedplanering(avlastningsområder).
- B. Stabiliseringstiltak etter pkt. A er beskrevet i spesielle skjønnsforutsetninger, jfr. framlagte kart og annet materiale.
- C. Saksøkerens ansvar for vedlikehold og tiltak etter pkt. A er angitt og avgrenset i de spesielle skjønnsforutsetningene. I samsvar med dette omfatter ekspropriasjonen nødvendige rettigheter for ettersyn og vedlikehold, herunder eventuelt ferdsel over saksøktes eiendom. Behov for ferdsel over saksøktes eiendom er angitt i spesielle skjønnsforutsetninger.
- D. Motfyllinger og avlastningsområder kan nyttes til jord- og skogbruksformål og nødvendig drenering i den forbindelse kan foretas. Ut over dette kan imidlertid

saksøkte ikke, uten tillatelse fra vegvesenet, sette i verk tiltak som kan tenkes å forrykke stabiliteten.

LANDSKAPSTILTAK

- A. For å innpasse veganlegget i det omkringliggende landskapet, blir det satt i verk tiltak utenfor vegområdet. Disse tiltakene inngår i ekspropriasjonen, og de er beskrevet i spesielle skjønnsforutsetninger. Tiltakene kan gå ut på terrengforming, beplantning m.v. jfr. framlagte planer, kart og annet materiale.
- B. Saksøkerens ansvar for vedlikehold av tiltak etter pkt. A er angitt og avgrenset i de spesielle skjønnsforutsetningene. I samsvar med dette omfatter ekspropriasjonen nødvendige rettigheter for ettersyn og vedlikehold, herunder eventuelt ferdsel over saksøktes eiendom. Behov for ferdsel over saksøktes eiendom er angitt i spesielle skjønnsforutsetninger.
- C. Saksøkte har ikke anledning til å foreta seg noe på egen eiendom som kan føre til at tiltak etter pkt. A blir skadet eller opphører å fungere i samsvar med forutsetningene.

STØYDEMPENDE TILTAK

1. Støyskjerming

- A. Støyskjerming, enten i form av voller eller skjærmer, blir satt i verk i den utstrekning og på den måte som er angitt i spesielle skjønnsforutsetninger. Henvisninger til planer, kart og annet illustrasjonsmateriale er gitt i de spesielle forutsetningene.
- B. Ekspropriasjonen omfatter rett for saksøkeren til å foreta ettersyn og vedlikehold av skjærmer og voller som blir bygd etter pkt. A. I denne forbindelse har saksøkeren rett til nødvendig ferdsel over saksøktes eiendom.
- C. På den siden av støyskjærmen som ikke vender mot vegen, kan saksøkte, innenfor de rammer som blir fastsatt av bygningsmyndighetene, selv gi den overflatebehandling, for eksempel maling eller beis, som vedkommende ønsker. Det samme gjelder for beplantninger, både i tilknytning til støyskjærmer og på den del av støyvoll som ikke vender mot vegen.
- D. Saksøkte har ikke anledning til å foreta seg noe på egen eiendom som kan føre til at tiltak etter pkt. A blir skadet eller opphører å fungere i samsvar med forutsetningene. Støyvoller må ikke graves ut, og det må ikke gjøres arbeider i grunnen som kan berøre fundamenteringen av støyskjærmer.
- E. Støyskjerm som etter pkt. A blir bygd langs vegen, skal stå på vegområdet. Eiendomsgrensen skal trekkes langs skjærmen, på den side av skjærmen som vender bort fra vegen. Når det blir anlagt støyvoll, skal grensen for vegområdet trekkes langs toppen av vollen. Ved spesielle skjønnsforutsetninger kan det fastsettes andre regler.

2. Annen form for støydemping

- A. Saksøkeren påtar seg å bygge/bekoste lokale støyskjermer inne på den enkelte eiendom, i den utstrekning og på den måte som er angitt i spesielle skjønnsforutsetninger. Henvisninger til planer, kart og annet illustrasjonsmateriale er gitt i de spesielle forutsetningene.
- B. Saksøkeren påtar seg å utføre/bekoste de fasadetiltak som er angitt i spesielle skjønnsforutsetninger og beskrevet i rapport.

Fasadetiltakene utføres etter ett av følgende alternativer:

- 1. Saksøkeren står ansvarlig for og administrerer gjennomføring av de beskrevne tiltakene.

Arbeidet utføres av entreprenør/byggmester. Dersom saksøkeren finner det hensiktsmessig, utføres arbeidene etter anbud innhentet og godkjent av saksøker. Saksøker sørger for nødvendig oppfølging og kontroll.

Oppdages skjulte feil i bygningskonstruksjonene som for eksempel råte eller annen skade i forbindelse med iverksetting av tiltakene, er saksøkte forpliktet til selv å dekke kostnadene med nødvendig utbedring av bygningskonstruksjonen.

Dersom saksøkte ikke er villig til å dekke disse kostnadene, bortfaller saksøkers forpliktelser etter skjønnsforutsetningene. Saksøker avslutter da lydisoleringsarbeidene og setter bygningen i tilsvarende stand som da arbeidene ble påbegynt.

- 2. Saksøkte står selv ansvarlig for gjennomføring av de beskrevne tiltakene.

Saksøker sørger for arbeidsbeskrivelse og kostnadsberegning for tiltak som skal utføres - slik det er angitt i de spesielle skjønnsforutsetningene.

Arbeidene skal utføres av entreprenør/byggmester. Saksøkte kan ikke selv utføre arbeidene uten samtykke fra saksøkeren.

Arbeidene skal tilfredsstillende de krav til utførelse som er satt i arbeidsbeskrivelsen. Saksøker foretar kontroll og godkjenning av arbeidene etter hvert som de utføres. Hva som er nødvendig kontroll avgjøres av saksøker.

Saksøkerens økonomiske forpliktelser avgrenses til det beløp som er angitt i kostnadsberegningen som ligger til grunn for tilbudet. Utbetaling til saksøker skjer etter hvert som det enkelte steg i det beskrevne arbeidet er ferdig utført, kontrollert og godkjent av saksøkeren.

Arbeidet skal være påbegynt innen ett år etter at tilbud om gjennomføring av fasadetiltak er framsatt for saksøkte. Overholdes ikke denne fristen, bortfaller saksøkerens forpliktelser etter skjønnsforutsetningene.

- C. Alt vedlikehold av lokale støyskjermer som blir bygd etter pkt. A og bygningsfasader etter pkt. B er saksøkeren uvedkommende.